

Fra misjonærens synspunkt

Tanker om misjonærrollen i dag

OLA TULLUAN

Innledning

Da jeg var student og forberedte meg på utreise, ble spørsmålet om misjonens moratorium livlig debattert. Da var det mange som ropte høyt om at den tradisjonelle misjonæren hadde utspilt sin rolle. Mange hevdet at misjonæren var mer til ugagn enn nytte – kulturimperialist, som han var. Da sa de, «*Missionary, Go home!*»¹ Den økumeniske misjonstenkningen var preget av forkastelse av den klassiske, evangeliserende misjon til fordel for et radikalt og ofte revolusjonært sosialt og politisk engasjement, og til fordel for dialog og fellesskap med ikke-kristne religioner.²

I dag ropes det ikke like høyt at det ikke er behov for misjonæren. Personlig er jeg glad for det, ut fra den overbevisning at Bibelen taler om en tjeneste blant folkeslagene, der mennesker med kall fra Gud krysser grenser med evangeliet. Ellers blir det vanskelig å komme til rette med bl.a. Rom. 10: 13-17. Avsnittet begynner med å si at det er nødvendig å påkalle Herrens navn, skal en bli frelst. «*Men hvordan kan de påkalle en som de ikke er kommet til tro på?*» (v. 14). Vers 17 påpeker så at denne tro kommer «*av forkynnelsen som en hører, og forkynnelsen som en hører, kommer ved Kristi ord*»³. De mellomliggende vers gjør det klart at for at denne forkynnelse skal komme i stand, må det være noen som stiller seg til disposisjon og bringer det gode budskap ut over jord. Sammenholder vi dette med Matt. 24:14, 28:19, synes det klart at Bibelen taler om at denne sendetjeneste skal vare ved til Jesus kommer igjen. Den kristne kirke har derfor ikke

noe reelt valg: Vil den være tro imot det guddommelige mandat som er den gitt, må den sørge for at evangeliet går sin gang over jord.

Når det er sagt, er det viktig å drøfte både misjonens metoder og misjonærens rolle i dagens samfunn. Hva slags misjonærer trenges? Hvordan skal vi forstå det livslange kall i dag? Hvordan skal vi forholde oss til nye typer misjonærer? Hva med korttidsmisjonæren? Hva med såkalte teltmakere og «non-residential missionaries»? Bør vekten ligge på sosialt engasjement eller forkynnende virksomhet? Hva med misjonærens rolle i land der det foregår brudd på menneskerettighetene? Her finnes det ingen enkle svar.

Jeg vil i det følgende heise fram en del utfordringer misjonærrollen står overfor i vår tid. Jeg gjør ingen krav på at listen er fullstendig; ei heller at behandlingen av de enkelte utfordringer inkluderer alt som kan sies:

Vi må bevare pionérmisjonæren

Andre enn meg har pekt på at pionérmisjonæren er en utdøende rase i det norske misjonslandskap. Her kan det i noen tilfeller være strategiske hensyn som er avgjørende. Ressursene er knappe, og det er andre oppgaver som må prioriteres. Men det er vel også riktig å påpeke at det er ingen selvsagt sak at norsk ungdom anno 1997 vil satse livet på å bryte nytt land, i mange tilfeller forbundet med stor personlig forsakelse. Vi er alle barn av vår tid. Og det krav vi har til personlig trygghet og komfort, fostrer ikke akkurat den type mennesker som må til for å nå til nye folkegrupper med evangeliet.

I det hele tatt er det viktig at sjelevinnertrangen gjennomsyrrer vår misjonsinnsats. Bibelen er egentlig uhyre enkel i så måte. Det det gjelder om er at mennesker som ikke har hørt evangeliet må bli frelst fra den evige fortapelse. Det sier jeg til tross for at begrepet «fortapelse» er anfektet i dag – også iblant de som kaller seg evangelikale. All kristen misjon, som vil være tro imot Bibelens mandat, må være opptatt av å vinne mennesker for Gud.

Derfor er det misjonens nød at det fremdeles er stammer og folkegrupper som ikke har vært i berøring med evangeliet. Det bor i dag 5,7 milliarder mennesker i verden. Statistikkene sier at bare om lag en tredel av disse tilhører en kristen kirke. Videre leser vi at i 29 land er det under én prosent kristne. Ca. 3000 folkegrupper trenger fremdeles pionérmisjonærer, og over 1000 av disse folkegruppene har overhodet ingen misjonsvirksomhet innen sin midte.

Jeg tror norsk misjon må bli mye flinkere til å prioritere de unådde folkegrupper. Og da tenker jeg på de som har minst mulighet til å

høre. Vi har tenkt alt for mye i retning av avgrensede felt der vi skal konsentrere vår innsats. Så har vi gravd oss inn med tunge ressurser, både i form av mannskap og investeringer.

Historien har vel vist at det er vanskelig for oss å komme til en avslutning på våre felt. Og når vi må avslutte, er det ikke alltid fordi vi har gjort jobben vår godt, men fordi vi blir kastet ut eller fordi pengeboka styrer våre valg og prioriteringer. Selv etter tiere av år, med tusenvis av nye kristne som er organisert helt til topps i selvstendige synoder, er vi fremdeles tungt til stede. Ofte rettferdiggjør vi vår tilstedeværelse ved at det innenfor «vårt» område fremdeles er unådde folkegrupper. Sammen med kirken skal vi gå til de. Dette høres jo fint ut. Men spørsmålet er om dette faktisk er en form for åndelig umyndiggjøring av den lokale kirke. Kan ikke kirken selv gå til de omkringliggende områder som fremdeles er unådde? Og på den måten frigjøre ressurser som kan settes inn der de bor som ikke har noen mulighet til å høre?

Martin Luther King sa, *«I have a dream!»* Jeg har også en drøm: Unge mennesker med kall fra Gud, villige til å gå inn i forsakelse og offer og leve som Kristi avgjorte etterfølgere, for å nå de som har minst mulighet til å høre! Det hører også med til drømmen at våre «gamle» misjonsorganisasjoner – som jeg selv er en del av – må komme seg ut av den tradisjonelle måte å tenke misjon på. Jeg skulle ønske at vi hadde et miljø der vi virkelig satte den såkalte teltmaker-misjonæren og «the non-residential missionary» på dagsorden.⁴ I mange tilfeller er det slik at der de mest unådde bor, taler vi om såkalte «restricted nations» eller «restricted areas», som bare kan nåes ved at vi tenker nytt om misjonærens rolle.

Vi må elske fram langtidsmisjonæren

Den internasjonale misjonsbevegelsen sliter med at stadig færre misjonærer velger livslang tjeneste. Mange velger korttidstjeneste, og iblant de som i utgangspunktet kan tenke seg en livslang tjeneste, er det stadig flere som avslutter etter en eller to perioder.

I en artikkel i Christianity Today priser James F. Engel korttidsmisjonæren i høye toner.⁵ Han sier dette er fremtidens misjonær. Han viser til statistikker fra 1988 som viser at denne type misjonærer da utgjorde 43 % av verdens totale misjonærstyrke. Han hevder at dette er den eneste type misjonærtjeneste som er attraktiv for den såkalte «baby boomer» generasjonen (definert som de som ble født mellom 1946 og 1964). Langtidstjeneste virker negativt inn på familieliv og karriereplaner. Derfor, ifølge Engel, er slik tjeneste ikke attraktiv i dag.

At misjonærtjenesten i økende grad vil inkludere typer tjeneste der korttidsengasjement ligger vel til rette, ja, faktisk er ønskelig, det vil ikke jeg bestride. Jeg tenker ikke minst på typer av eksperttjeneste, et behov som vil forsterke seg i tiden som kommer. Likeså tror jeg korttidsmisjonæren er en god rekrutteringsbase for langtidstjeneste. Vi skal heller ikke undervurdere verdien av korttidsmisjonæren som katalysator av misjonsvisjonen inn i våre menigheter, foreninger og forsamlinger, ja, til og med inn i nye grupper av folket.

Men det er allikevel noe her som går tapt. Det nye testamente taler sterkt om det livslange kall. Dessuten har mange av oss som har flere års fartstid bak oss, gjort den erfaring at når det gjelder menighetsbyggende arbeid, kan korttidsmisjonæren gjøre ubotelig skade. Det verste er at i mange tilfeller øker korttidsmisjonæren inntrykket av at kristendommen er en fremmed, vestlig religion. Grunnene er mange, for eksempel at en korttidsmisjonær som regel ikke lærer seg språket, men må kommunisere ved hjelp av tolk. Han står i større fare for å strekke de stedegne kulturelle grenser simpelthen fordi han ikke har hatt anledning til å komme på innsiden av folk og kultur. Å lære seg hjertespråket tar ofte år med integrasjon og læring ved prøving og feiling fra misjonærens side. Det er heller ikke gjort over natta for det folket en er satt til å tjene å trykke en ny misjonær til sitt bryst. Og alt dette er nødvendig for å drive effektiv menighetsplanting.

Korttidsmisjonæren er kommet for å bli. Vi skal ønske ham velkommen. Men ikke være blind for de begrensninger som ligger i hans muligheter i andre kulturer. Jeg vil derfor løfte fram den rolle langtidsmisjonæren fyller. Han står for kontinuiteten og det bibelske ideal. Det er å håpe at vi i fremtiden vil fremelske misjonærroller der det er plass til begge.

Andre roller fremtidens misjonærer må fylle

Når jeg har valgt å fokusere på pionermisjonærens rolle, er ikke det gjort fordi jeg mener det ikke er behov for andre typer misjonærer, men simpelthen fordi han er en utdøende rase, slik jeg ser det. Når det er sagt, ser jeg helt klart at misjonærens rolle i fremtiden vil inkludere en sterkere fokusering på utdanning og dyktiggjøring av nasjonalt lederskap. Dette er ikke minst viktig i områder der innhøstningen har vært stor. Der er det et skrikende behov for opplæring. I den forbindelse vil jeg også ta fram en side ved det som er nevnt i det lille heftet som ble lagt fram og vedtatt på NLMs generalforsamling i Bergen i 1991 om NLMs misjonsstrategi i 90-årene. Der står å

lese: *«Opplæring av nasjonale ledere, evangelister, forstandere og misjonærer vil ofte være det mest effektive for å nå videre med evangeliet.»*⁶

Jeg tror også at den såkalte «ekspert-misjonæren» vil spille en viktig rolle i fremtidens misjonsstrategi. Dette vil gjelde innenfor teologi, men også annen form for ekspertise knyttet for eksempel til sosialt engasjement og forskjellige typer medievirksomhet, bare for å nevne noe.

Samarbeid og holdninger

Jeg ser også for meg at vi vil ha nye samarbeidsstrukturer i fremtiden. I sterkere grad håper jeg våre misjonærer vil stå i fruktbare teamsamarbeid på tvers av nasjonale og kulturelle grenser, for misjon er ikke lenger en bevegelse fra nord til sør (fra den første til den tredje verden). Ikke minst må vi vestlige misjonærer slutte å tenke at vi er best i alt. For det er vi ikke. Misjon er ikke enveistrafikk lenger. Den tredje verdens misjonærer gjør seg stadig sterkere gjeldende. Faktisk er det slik at i dag utgjør misjonsinnsatsen fra den tredje verden en betydelig og raskt økende del av verdensmisjonen totalt.

På mange områder må den vestlige misjonæren stille seg som læregutt under medmisjonærer fra den tredje verden. Hvor mange ganger har ikke jeg måttet be i møte med mine medkristne brødre og søstre fra den tredje verden: *«Herre, gi meg noe av den samme iver og frimodighet, vilje til offer og etterfølgelse som jeg finner hos disse vennene!»* Skal vi vestlige misjonærer i det hele tatt ha en rolle å fylle i fremtiden, må vi be Herren gjøre oss til ydmyke tjenere som ikke opphøyer oss selv til å mene at det er vi som vet (Matt 23:11: *«Men den største blant dere skal være tjener for de andre»*).

På mange måter er vi vestlige misjonærer lite egnet til den tjeneste Herren har kallt oss til. Vi er barn av vår tid, som alt nevnt. Vi stiller med krav til egen sikkerhet og komfort. Vi har biler og god lønn. Jeg skulle ønske at Herren fikk stelle med oss slik at vi ble frigjort fra kravmentalitet og ble, i ordets beste forstand, «enkle» misjonærer.

Alemu Shetta fra Mekane Yesus-kirken i Etiopia sier noe til ettertanke for vestlige misjonærer. Det handler om misjonærrollen, sett fra den lokale kirkes synspunkt. Stikkord er samarbeid, respekt for den nasjonale kirke og et Kristus-orientert liv. Shetta har flere års erfaring fra samarbeid med norske misjonærer i Etiopia. Han spør, *«Hva forventer den lokale kirke av misjonærene?»*⁷

For det første forventer den misjonærer som er rollemodeller. Den kristne heimen nevnes særskilt. Videre ønsker den seg misjonærer

som er i stand til å gå inn i team-arbeid med nasjonale medarbeidere og underordne seg nasjonalt lederskap. De må respektere de lokale kristne og integrere seg på en god måte med folket de er satt til å tjene. Likeså er det viktig å ha tillit til den lokale kirke, selv om de velger å gjøre tingene forskjellig fra misjonærene. Det er viktig å lære seg til at den lokale kirke må få utvikle arbeidet på sine egne premisser. Man ønsker ikke misjonærer som vil diktere arbeidet. Videre er det viktig at misjonærene har vist i hjemlandet før de reiser ut at de duger og er istand til å tåle påkjenninger misjonærlivet medfører.⁸

Det han ber om er, med andre ord, misjonærer som har et varmt hjerte og et åpent sinn og lever ut det kristne livet på en måte som ærer den Herre Jesus. Misjonærene må være villige til å sette sine egne krav og interesser i andre rekke – for evangeliets skyld. De må være tjenere i ordets rette forstand.

Noter

1. De av oss som studerte i 60- og 70-årene husker James A. Sherer's bok med tittelen *Missionary, Go home!* (Englewood Cliffs: Prentice-Hall, Inc. 1964). Han gjorde seg ikke til talsmann for misjonens moratorium. Men han gikk inn i en kritisk vurdering av misjonærollen slik den hadde fungert i tradisjonell misjonsvirksomhet.
2. Berentsen, Engelsviken, Jørgensen *Missiologi i dag*, Oslo: Universitetsforlaget, 1994, s. 153.
3. Det greske *ἀκοή* i v. 17 har vært forstått på litt forskjellig vis. Vi går ikke inn i debatten her, men slutter oss til Olaf Moe som hevder i sin kommentar (1932) at ordet ikke uten videre kan oversettes «hørelsen», men heller «forkynnelsen» (j.fr. BAGD, p. 30). «*Han (Paulus) vil ber stadfeste av Skriften hvad han der (i v. 14-15) har utledet av fornuften, nemlig at tro forutsetter (børelse og) forkynnelse, og forkynnelsen igjen utsendelse av forkynnere i Kristi sted. Derfor følger han i vårt vers til: 'og forkynnelsen skjer ved Kristi ord'.*»
4. Det har etter hvert kommet mye litteratur om disse typer misjonærtjeneste. Av boker av nyere dato og forholdsvis populær karakter vil jeg nevne Jonathan Lewis (ed), *Working your Way to the Nations: A Guide to Effective Tentmaking*, Pasadena: William Carey, 1993, og V. David Garrison, *The Nonresidential Missionary. A New Strategy and the People it Serves*, Monrovia: MARC (WVI), 1990.
5. James F. Engel, *We are the World*, Christianity Today, September 24, 1990, p. 32-33.
6. *Prinsipplærning om misjon*, s. 36
7. Alemu Shetta, *What does the Indigenous Church expect from Missionaries*, TEDS, Chicago, USA; n.d.
8. For å klargjøre hva Alemu Shetta mener, gjengir jeg ordrett hva han skriver, «*A second-rate family in an overseas position either produces confusion, becomes a disaster for both the church and mission or achieves nothing.*»

Ola Tulluan, f. 1947, misjonsskolen på Fjellhaug 1973, cand.theol. MF 1975, Ph.D. i nytestamentlig teologi fra Clayton University, USA, 1986, misjonær i Indonesia (NLM) 1977–1989 og i Singapore

1989–1995. Pro-reaktor ved Indonesian Bible Institute 1986–1989, dean of studies ved den engelske avdelingen av Singapore Bible College 1991–1995. Fra 1995 – undervisningsinspektør ved Fjellhaug Skoler.

Some Thoughts on the Missionary Role in today's world

Without neglecting the importance of various kinds of ministries and degrees of involvement in today's mission reality, this article is a plea for maintaining the traditional missionary role. According to the author there are still unreached areas beyond the missionary frontier of today. They call for young men and women with unconditional commitment to the single task: Reaching out to the last frontiers with the gospel of Jesus Christ! Therefore, we still need the traditional pioneer missionary, who is committed to lifelong ministry and new patterns of cooperation. If not, the task will never be completed!